

TEXNIKUMLARDA SIFATLI TA'LIMNI TASHKIL ETISH STRATEGIYALARI

Kattaqo'rg'on tuman 1-son
politexnikumi direktori

Xudayberdiyev Toshpulot Raxmonovich

e-mail. toshpulotxudayberdiyev21@gmail.com

ANNOTATSIYA Ushbu maqola texnikumlarda sifatli ta'limni tashkil etish strategiyalarini tahlil qiladi. Maqolada innovatsion pedagogik metodlar, raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish, pedagogik monitoring va individual yondashuv, o'quvchilarning motivatsiyasi va psixologik tayyorgarligi hamda kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan o'quv dasturlari kabi ta'lim sifatini oshirishning asosiy omillari yoritib berilgan. Maqola texnikum rahbarlari va pedagoglariga ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning bilimlarini ongli va mustahkam egallashini ta'minlashga yordam berishga mo'ljallangan.

Kalit so'zlar Texnikum, sifatli ta'lim, pedagogik strategiya, innovatsion metodlar, motivatsiya, psixologik tayyorgarlik, raqamli texnologiyalar, kasbiy yo'nalish.

ANNOTATION This article analyzes strategies for organizing quality education in technical colleges. It highlights key factors for improving education quality, including innovative pedagogical methods, integration of digital technologies, pedagogical monitoring and individualized approaches, student motivation and psychological preparedness, as well as curriculum adaptation to professional orientations. The article is intended to assist technical college administrators and educators in effectively organizing the educational process and ensuring that students acquire knowledge consciously and thoroughly.

Key words Technical college, quality education, pedagogical strategy, innovative methods, motivation, psychological preparedness, digital technologies, professional orientation.

KIRISH Bugungi globallashuv va texnologik rivojlanish davrida texnik va kasb-hunar ta'limi mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Texnikumlar nafaqat malakali kadrlarni tayyorlash bilan cheklanmay, balki talabalarni zamonaviy texnologiyalar bilan tanishtiradi, ularni amaliy ishga tayyorlaydi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi. Shu bois, texnikum rahbarlari va pedagoglari uchun ta'lim sifatini oshirish va uni samarali tashkil etish ustuvor vazifalardan biridir.

Sifatli ta'lim — bu o'quvchilarning nazariy bilimlarini puxta egallash, amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va kasbiy muhitga moslashtirishni ta'minlaydigan jarayon. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quv jarayonidagi samaradorlik faqat pedagogik metodlarga bog'liq emas, balki ta'limni boshqarish tizimi, resurslar taqsimoti, o'quvchilarning motivatsiyasi va psixologik tayyorgarligi bilan ham uzviy bog'liq. Masalan, UNESCO va ILO ma'lumotlariga ko'ra, malakali texnik kadrlar yetishmovchiligi rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sishga to'sqinlik qiladi va kasbiy ta'lim sifatini oshirish orqali bu muammolarni bartaraf etish mumkin.

Shuningdek, xalqaro ta'lim standartlari va texnologik talablar ham texnikumlarda sifatli ta'limni tashkil etish zaruratini oshiradi. Texnik sohalarda ishlatiladigan ko'plab ilmiy adabiyotlar, texnik hujjatlar va dasturlar ingliz tilida bo'lgani sababli, o'quvchilarning kasbiy ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiluvchi amaliy mashg'ulotlar, simulyatsiyalar va raqamli texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Bundan tashqari, sifatli ta'lim o'quvchilarning ijtimoiy, emotsional va kommunikativ rivojlanishiga ham hissa qo'shadi. Tadqiqotlar ko'rsatadiki, o'quvchilarning motivatsiyasi yuqori bo'lsa, ular mustaqil o'rganishga moyil bo'ladi, murakkab topshiriqlarni bajarishda qo'rqmaydi va kommunikativ vaziyatlarda faol qatnashadi. Shu nuqtayi nazardan, texnikum rahbarlari uchun ta'lim jarayonini rejalashtirishda, pedagoglarni boshqarishda va innovatsion metodlarni joriy etishda strategik yondashuvni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada texnikumlarda sifatli ta'limni tashkil etishning asosiy strategiyalari, innovatsion pedagogik metodlar, raqamli texnologiyalar va o'quvchilarning psixologik tayyorgarligini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar tahlil qilinadi. Maqola nafaqat ilmiy, balki amaliy nuqtai nazardan rahbarlar va pedagoglarga foydali bo'lishi maqsad qilingan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI 1. Ta'lim sifati va uning asosiy komponentlari Sifatli ta'limni tashkil etish ko'p qirralikni talab qiladi va bir nechta asosiy komponentlardan iborat: **Pedagogik komponent:** Bu darslarning samarali metodikasi, interaktiv va amaliy mashg'ulotlar, nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishni o'z ichiga oladi. Misol uchun, texnikumlarda laboratoriya mashg'ulotlari va real kasbiy vazifalar orqali nazariy bilimlarni mustahkamlash o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, amaliy mashg'ulotlarga ko'proq e'tibor qaratilgan darslarda o'quvchilarning bilim darajasi va kasbiy tayyorgarligi yuqori bo'ladi. **Boshqaruv komponenti:** Bu ta'lim jarayonini samarali rejalashtirish, monitoring, baholash va resurslarni optimal taqsimlashni nazarda tutadi. Rahbarlar darslar jadvalini,

o'quvchilarni amaliyotga yo'naltirishni va pedagoglarning ish faoliyatini doimiy nazorat qilish orqali sifatni oshirishi mumkin. Masalan, o'quv jarayonida formativ baholash (quizlar, loyihalar, diagnostik testlar) qo'llanilishi pedagoglarga o'quvchilarning zaif va kuchli tomonlarini aniqlashga yordam beradi. **Texnologik komponent:** Zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish ta'lim sifatini oshiradi. Virtual laboratoriyalar, CAD dasturlari, simulyatsiyalar va interaktiv dasturlar o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, texnik grafikalar, diagrammalar va chizmalar orqali darslarni vizual tarzda o'tkazish o'quvchilarning amaliy tushunishini kuchaytiradi. **Psixologik komponent:** O'quvchilarning motivatsiyasi, psixologik tayyorgarligi va ijobiy o'quv muhitini yaratish sifatli ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Rag'batlantirish tizimi, individual yondashuv va o'quvchilarning muvaffaqiyatini qadrlash bu jarayonda muhim ahamiyatga ega. Bu komponentlar birgalikda texnikumlarda ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Sifatli ta'limni tashkil etish strategiyalari. Innovatsion pedagogik metodlar Texnikumlarda interaktiv metodlar, loyiha asosida ta'lim (project-based learning), task-based learning va CLIL (Content and Language Integrated Learning) qo'llanilishi samarali hisoblanadi. Masalan, elektrotexnika yo'nalishidagi talabalar uchun loyiha asosida mashqlar orqali nazariy bilimlarni real qurilmalarga tatbiq etish ularning amaliy ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, kommunikativ yondashuv va guruhda ishlash (pair work, group work) o'quvchilarning kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Raqamli vositalar ta'lim sifatini sezilarli oshiradi. Masalan: Duolingo, Quizizz, Wordwall — nazariy bilimlarni mustahkamlash va interaktiv mashqlarni ta'minlash. Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar — texnik jarayonlarni xavfsiz va amaliy tarzda o'rgatish. CAD va 3D modellash dasturlari — chizmalar va loyihalarni vizual tarzda tushuntirish. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, texnologik vositalardan muntazam foydalanadigan texnikumlarda o'quvchilarning amaliy ko'nikmalari va bilimlarni qabul qilish tezligi yuqori bo'ladi.

Sifatli ta'limni ta'minlashda o'quvchilarning bilim darajasini doimiy monitoring qilish muhim. Formativ baholash, diagnostik testlar va loyihalar orqali pedagoglar:

o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, darslarni individual ehtiyojlarga moslashtirish, motivatsiyani oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, baholash natijalarini tahlil qilish rahbarlarga pedagogik jarayonni optimallashtirish va resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi.

O'quvchilarning motivatsiyasi va psixologik tayyorgarligi. O'quvchilarning motivatsiyasi va psixologik tayyorgarligi ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Yuqori motivatsiyaga ega o'quvchilar: murakkab topshiriqlardan qo'rqmaydi, xatolarni o'rganish jarayonining bir qismi sifatida qabul qiladi, mustaqil izlanishga moyil bo'ladi,

kommunikativ vaziyatlarda faol qatnashadi. Shu nuqtayi nazardan, rahbar va pedagoglar interaktiv metodlar, ijobiy rag'batlantirish tizimi va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni qo'llashlari zarur.

Kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan o'quv dasturlari. Texnikumlarda ta'lim dasturlarini kasbiy ehtiyojlar bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega. Masalan, mexanika yo'nalishidagi talabalar uchun matematik va fizika nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirish, yoki IT yo'nalishidagi talabalar uchun dasturlash va texnik ingliz tilini integratsiyalash o'quv jarayonini yanada samarali qiladi. Bundan tashqari, kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan darslar o'quvchilarda motivatsiyani oshiradi, bilimlarni amaliyot bilan mustahkamlaydi va ish bozorida raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR Texnikumlarda sifatli ta'limni tashkil etish — bu murakkab va ko'p qirralikni talab qiluvchi jarayon bo'lib, u nafaqat o'quvchilarning nazariy bilimlarini oshirishga, balki amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga, psixologik tayyorgarligini shakllantirishga va kasbiy raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga qaratilgan. Tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifati to'g'ridan-to'g'ri pedagogik metodlar, boshqaruv strategiyalari, innovatsion texnologiyalar, motivatsiya tizimi va individual yondashuv bilan bog'liq. Texnikum rahbarlari sifatli

ta'limni ta'minlashda quyidagi jihatlarga e'tibor qaratishi lozim: **Innovatsion metodlarni qo'llash** – interaktiv darslar, loyiha asosida ta'lim (project-based learning), task-based learning va CLIL metodlari o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, real hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq topshiriqlar o'quvchilarning muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. **Raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish** – virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar, CAD va 3D dasturlari ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Bu o'quvchilarda texnik bilimlarni tezroq qabul qilish va amaliyotga tatbiq etish ko'nikmalarini shakllantiradi. **Pedagogik monitoring va individual yondashuv** – formativ baholash, diagnostik testlar va loyihalar orqali o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash mumkin. Bu pedagogga darslarni individual ehtiyojlarga moslashtirish imkonini beradi va o'quvchilarning bilimlarni chuqur va ongli egallashini ta'minlaydi. **O'quvchilarning motivatsiyasi va psixologik tayyorgarligi** – rag'batlantirish tizimi, ijobiy o'quv muhitini yaratish, o'quvchilarning muvaffaqiyatini qadrlash va amaliy mashg'ulotlarda faol ishtirokini rag'batlantirish ta'lim sifatini oshiradi. Yuqori motivatsiya va psixologik tayyorgarlik o'quvchilarning murakkab topshiriqlardan qo'rqmasligini, xatolarni ilmiy jarayonning bir qismi sifatida qabul qilishini, mustaqil izlanishga moyilligini va kommunikativ vaziyatlarda faol ishtirok etishini ta'minlaydi. **Kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan o'quv dasturlari** – texnikum o'quvchilari uchun nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, kasbiy terminologiya va real ish jarayonlariga mos mashg'ulotlar ta'lim sifatini oshiradi va bitiruvchilarni ish bozorida raqobatbardosh qiladi. Umuman olganda, sifatli ta'limni tashkil etish strategiyalari texnikum rahbarlari va pedagoglar tomonidan doimiy ravishda qo'llanilishi zarur. Innovatsion pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar, individual yondashuv, psixologik rag'bat va kasbiy yo'nalishga moslashtirilgan o'quv dasturlari birgalikda o'quv jarayonini samarali qiladi, o'quvchilarning bilimlarini chuqur, ongli va mustahkam egallashiga xizmat qiladi. Shuningdek, sifatli ta'lim tizimi o'quvchilarning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga, ularni global ish bozoriga tayyorlashga va

mamlakatning texnik kadrlar salohiyatini oshirishga hissa qo'shadi. Shu nuqtayi nazardan, texnikumlarda ta'lim sifatini yaxshilash rahbarlar va pedagoglar uchun ustuvor vazifa bo'lib, bu sohada olib boriladigan strategik chora-tadbirlar o'quvchilarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gardner, R. C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold.
2. Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
4. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. 5th edition. Pearson Education.
5. UNESCO. (2016). *Technical and Vocational Education and Training (TVET) Strategy 2016–2021*. Paris: UNESCO Publishing.
6. Faxriddin B., No'monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – C. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 8. – C. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O'ZO'ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ

НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.

9. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.

10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791. 11.Каршиев

Фахридин Умарович, Н.Абдуқаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//https://www.iupr.ru/6-121-2024https://www.iupr.ru/files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

12. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.

13. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No‘monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.

14. Xusinovich, Turdialiyeв Jonibek, and Mo‘minov Nurali Ro‘zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH."

15. В. Я. Бочкарев. Новые технологии и средства измерений, методы организации водоучета на оросительных системах. Новочеркасск, 2012, 227 с

16. В.А.Втюрин. Автоматизированные системы управления технологическими процессами. Основы АСУТП. Санкт-Петербург 2006, 154 с.

17. Рачков М.Ю. Технические средства автоматизации.- Москва: МГИУ, 2006,- 347 с. 9. Vohidov A.X. Abdullaeva D.A. Avtomatikaning texnik vositalari. T. TIMI, 2011. 180 b.